

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU CRNE GORE

PROGRAM RADA

ZA 2024. GODINU

Predlog

Podgorica, _____ 202_. godine

Sadržaj:

1	PRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE PROGRAMA RADA.....	3
2	OSNOVNE INFORMACIJE O INSTITUTU.....	4
2.1	Pravni status.....	4
2.2	Djelatnost Instituta.....	4
2.3	Članstvo u međunarodnim i evropskim organizacijama	5
2.4	Unutrašnja organizacija Instituta	6
2.5	Članstvo u Institutu.....	7
2.6	Organi Instituta	7
2.7	Stručna tijela Instituta.....	8
2.8	Finansiranje Instituta	9
2.9	Misija, vizija i ciljevi Instituta.....	9
2.9.1	Misija.....	9
2.9.2	Vizija	10
2.9.3	Ciljevi Instituta.....	10
3	AKTIVNOSTI INSTITUTA.....	11
3.1	Donošenje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata	11
3.1.1	Izrada Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata 11	
3.1.2	Preispitivanje i održavanje baze crnogorskih standarda i srodnih dokumenata..	13
3.1.3	Organizovanje i sprovođenje javnih rasprava u 2024. godini.....	13
3.2	Prodaja standarda i srodnih dokumenata i pružanje usluga.....	14
3.3	Edukativni sadržaji i aktivnosti	14
3.4	Marketing i izdavačka djelatnost.....	15
3.5	Planiranje i izvještavanje	15
3.6	Međunarodna saradnja u oblasti standardizacije	16
3.7	Saradnja sa javnom upravom.....	17
3.8	Obezbeđenje prostornih kapaciteta.....	18
3.9	Razvoj informacionog sistema instituta	18
3.10	Institucionalno, administrativno i kadrovsko jačanje instituta	19
3.11	Sticanje punopravnog članstva ISME-a u CEN i CENELEC.....	20

1 PRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE PROGRAMA RADA

Pravni osnov za donošenje Programa rada sadržan je u odredbi člana 9 stav 1 tačka 1 Zakona o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21).

Program rada, kao i njegove izmjene i dopune, donosi Skupština Instituta na predlog Upravnog odbora uz predhodno pribavljenu saglasnost Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Osnivač), u skladu sa članom 13 stav 1 tačka 2 i stav 2 Zakona o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21).

Program rada, kao i njegove izmjene i dopune, dostavljaju se Osnivaču, preko resornog ministarstva radi pribavljanja saglasnosti“.

Članom 20 Zakona o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21), predviđeno je da se iz Budžeta Crne Gore Institutu obezbjeđuju sredstva neophodna za rad Instituta, a koja se koriste za:

- sprovođenje aktivnosti utvrđenih Programom rada i Godišnjim planom;
- plaćanje članarine međunarodnim (ISO, IEC) i evropskim organizacijama za standardizaciju (CEN, CENELEC) i
- sprovođenje međunarodne saradnje u ime Crne Gore u oblasti standardizacije, kao što je predstavljanje u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju.

Program rada Instituta za standardizaciju Crne Gore za 2024. godinu donijela je Skupština Instituta, na ____ sjednici održanoj dana __. __. 202__ godine, na predlog Upravnog odbora, uz prethodno pribavljenu saglasnost Osnivača, u skladu sa članom 13 stav 1 tačka 2 i stav 2 Zakona o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21).

2 OSNOVNE INFORMACIJE O INSTITUTU

2.1 Pravni status

Institut za standardizaciju Crne Gore osnovan je kao nezavisno nacionalno tijelo za standardizaciju koje vrši poslove od javnog interesa, u skladu sa Zakonom o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21).

Registrovan je u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici 08.05.2007. godine, PIB: 02659638.

Osnivač Instituta je Vlada Crne Gore.

Institut u pravnom prometu nastupa samostalno, sa svim pravima i obavezama, u svoje ime i za svoj račun.

2.2 Djelatnost Instituta

Djelatnosti Instituta su:

- donosi Godišnji plan, Program rada i Finansijski plan za narednu godinu;
- priprema, donosi, preispituje i povlači crnogorske standarde i srodne dokumente;
- obrazuje i ukida tehničke komitete, stručne savjete i srodna tijela;
- obezbjeđuje usaglašenost crnogorskih standarda i srodnih dokumenata sa međunarodnim i evropskim standardima;
- vodi registar crnogorskih standarda i srodnih dokumenata u svim fazama razvoja;
- učestvuje u izradi i preispitivanju standarda i srodnih dokumenata koje donose međunarodne i evropske organizacije za standardizaciju;
- saraduje sa međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i nacionalnim tijelima za standardizaciju zemalja potpisnica odgovarajućih sporazuma iz oblasti standardizacije i obavlja druge poslove u skladu sa obavezama iz međunarodnih ugovora u oblasti standardizacije koji obavezuju Crnu Goru;
- dostavlja obavještenje, na zahtjev organa državne uprave, o tome da li je u oblasti koja se uređuje tehničkim propisom donijet odgovarajući crnogorski standard ili predstoji njegovo donošenje, odnosno da li postoji odgovarajući međunarodni ili evropski standard;
- obezbjeđuje dostupnost javnosti informacija o crnogorskim standardima, srodnim dokumentima, publikacijama, kao i o standardima i publikacijama odgovarajućih međunarodnih i evropskih organizacija i drugih zemalja i vrši njihovu prodaju;
- djeluje kao informacioni centar za standarde i srodne dokumente, u skladu sa zahtjevima predviđenim odgovarajućim međunarodnim sporazumima i obavezama koje proizilaze iz članstva u odgovarajućim međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju;

- zastupa interese Crne Gore u oblasti standardizacije u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju;
- odobrava upotrebu znaka usaglašenosti sa crnogorskim standardima i srodnim dokumentima, u skladu sa pravilima Instituta;
- promoviše primjenu crnogorskih standarda i srodnih dokumenata;
- donosi pravila na osnovu kojih se donose, objavljuju, preispituju i povlače crnogorski standardi i srodni dokumenti, a koja se zasnivaju na odgovarajućim međunarodnim, evropskim i crnogorskim standardima i dokumentima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju;
- priprema, prihvata i izdaje crnogorske standarde za primjenu tehničkog zakonodavstva;
- uspostavlja i održava bazu podataka o crnogorskim standardima povezanim s tehničkim zakonodavstvom;
- organizuje obuke korisnicima standarda i srodnih dokumenata ili pruža stručnu pomoć za primjenu odnosno ispunjavanje zahtjeva crnogorskih standarda i srodnih dokumenata;
- obezbjeđuje jedinstvene tehničke osnove;
- pruža usluge i obavlja izdavačku djelatnost iz oblasti standardizacije;
- obavlja druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i Statutom.

2.3 Članstvo u međunarodnim i evropskim organizacijama

Institut, kao jedino nacionalno tijelo za standardizaciju, učestvuje u radu:

- Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), u kojoj **ima status punopravnog člana od 01.07.2021. godine;**
- Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC), u kojoj ima status pridruženog člana (*Associate member*) od 01.01.2009. godine;
- Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN), u kojem ima status pridruženog člana (*Affiliate member*) od 01.07.2008. godine;
- Evropskog komiteta za elektrotehničku standardizaciju (CENELEC), u kojem ima status pridruženog člana (*Affiliate member*) od 01.07.2008. godine;
- Evropskog instituta za telekomunikacione standarde (ETSI) u kojem ima status „nacionalne organizacije za standarde (NSO)” od 04.12.2014. godine.

Jedan od preduslova za pristupanje Crne Gore u EU, jeste da njeno nacionalno tijelo za standardizaciju bude **punopravni** član međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju.

U procesu pridruživanja Crna Gora je preuzela obaveze prilagođavanja zakonodavstvu EU, prije svega kroz realizaciju međunarodnih sporazuma:

- Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj uniji (SSP), koji se članom 77. odnosi na obavezu jačanja sistema standardizacije u Crnoj Gori, kao i pregovora u vezi sa Pregovaračkim poglavljem 1 – Slobodan protok roba;
- Sporazum o tehničkim preprekama u trgovini Svjetske trgovinske organizacije (STO), koji u Aneksu 3 sadrži Kodeks dobre prakse za izradu, donošenje i primjenu standarda;
- Centralnoevropski Sporazum o slobodnoj trgovini (CEFTA), koji se članom 13 odnosi na obavezu jačanja sistema standardizacije u Crnoj Gori.

Institut za standardizaciju Crne Gore, kao jedino nacionalno tijelo za standardizaciju, ima obavezu i zadatak da osmisli, organizuje i izvrši što bržu harmonizaciju crnogorskih standarda i srodnih dokumenata sa međunarodnim i evropskim standardima i srodnim dokumentima, poštujući evropska i međunarodna normativna akta, uključujući Regulativu EU 1025/2012.

Tokom 2024. godine Institut će ispunjavati sve međunarodne obaveze, u skladu sa pravima koja proizilaze iz statusa članstva u pojedinim organizacijama. Takođe, na regionalnom nivou zastupaće interese Crne Gore u oblasti standardizacije na skupovima i sastancima koji budu organizovani.

Institut će, u granicama kadrovskih i finansijskih resursa sa kojima bude raspolagao, ispunjavati obaveze iz sporazuma o saradnji sa nacionalnim tijelima pojedinih zemalja iz okruženja.

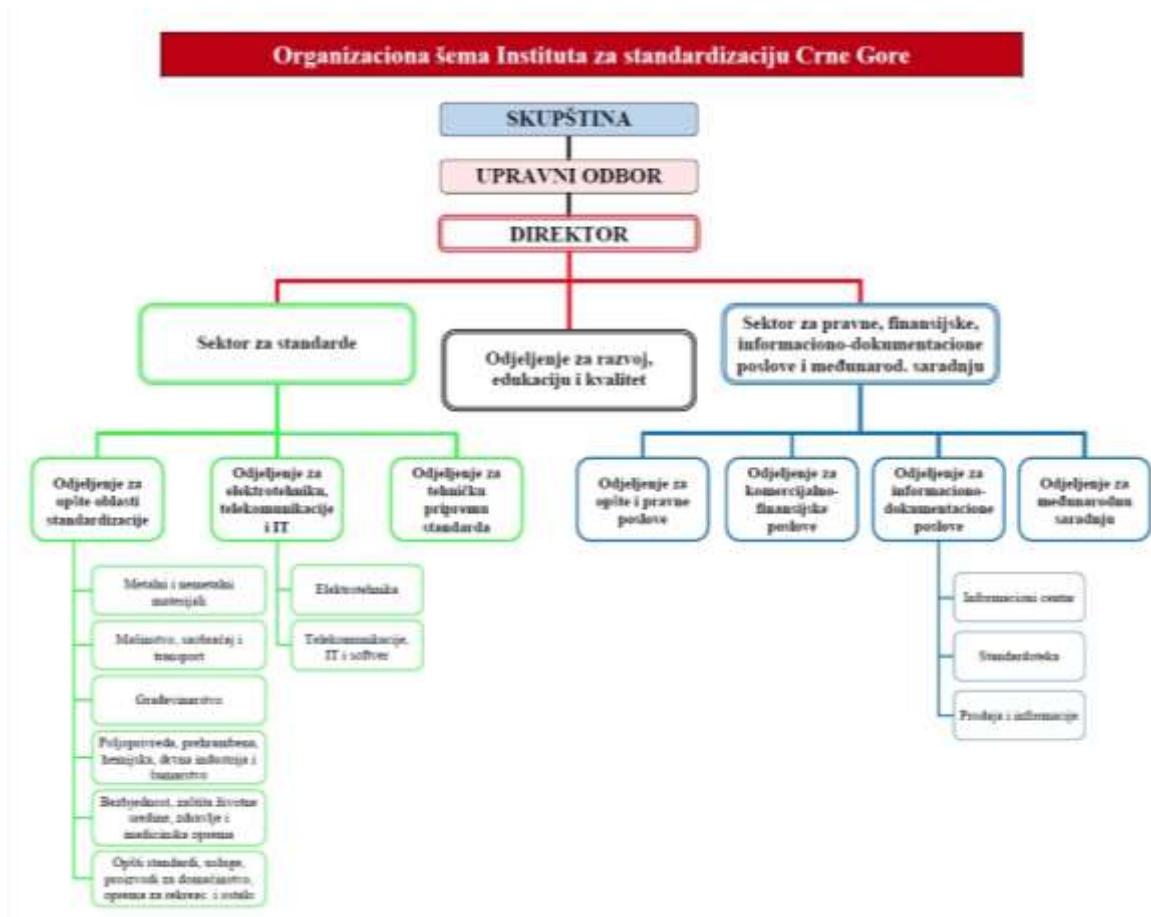
2.4 Unutrašnja organizacija Instituta

U skladu sa Zakonom o standardizaciji Upravni odbor Instituta donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Institutu, na predlog Direktora.

Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Instituta za standardizaciju Crne Gore bliže uređuje pitanja vezana za: unutrašnju organizaciju Instituta, organizacione jedinice i njihov djelokrug rada, naziv radnih mjesta i raspored poslova po organizacionim jedinicama sa opisom poslova za svakog zaposlenog sa potrebnim uslovima u pogledu stručne spreme i drugih uslova za rad na određenim poslovima, kao i druga pitanja od značaja za unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mjesta u Institutu.

Zbog složenosti poslova vezano za proces standardizacije Institut ima većinu zaposlenih sa visokom stručnom spremom.

Uzimajući i obzir obaveze koje Institut očekuju nakon sticanja statusa punopravnog člana u evropskim organizacijama za standardizaciju može se zaključiti da postoji nedostatak administrativnih kapaciteta u oblasti elektrotehnike i informacionih tehnologija tako da je neophodno raditi na kadrovskom jačanju.

2.5 Članstvo u Institutu

Shodno članu 10 Zakona o standardizaciji („Sl. list CG”, br. 145/21), članovi Instituta mogu da budu: privredna društva, druga pravna lica ili preduzetnici, koji su osnovani u Crnoj Gori, odnosno fizička lica koja su državljani Crne Gore.

Institut je trajno otvoren za prijem u članstvo svih zainteresovanih strana, dok je članstvo u Institutu dobrovoljno.

Radi učlanjenja u Institut, zainteresovane strane podnose pisanu prijavu sa izjavom o pristupanju i prihvatanju prava i obaveza koje proističu iz članstva.

Članovi su dužni da Institutu plaćaju članarinu. Visina članarine određena je Odlukom o visini članarine u Institutu za standardizaciju Crne Gore.

Članstvo u Institutu prestaje: dobrovoljnim istupanjem, odnosno na lični zahtjev, prestankom postojanja pravnog lica, odnosno smrti člana fizičkog lica, isključenjem, prestankom rada Instituta i prestankom plaćanja članarine.

Članstvo u Institutu se ne može prenositi ni preuzimati.

Institut će i tokom 2024. godine nastojati da kroz svoje aktivnosti obezbijedi veću uključenost zainteresovanih strana, odnosno da poveća broj članova Instituta.

2.6 Organi Instituta

Organi Instituta su: Skupština, Upravni odbor i direktor.

Skupština Instituta ima jedanaest članova, od kojih se šest članova Skupštine biraju iz reda članova Instituta, dok pet članova Skupštine imenuje Osnivač (Vlada Crne Gore), vodeći računa da se osigura predstavljanje svih zainteresovanih strana u poslovima standardizacije.

Upravni odbor ima predsjednika i četiri člana. Predsjednika i članove Upravnog odbora imenuje i razrješava Osnivač. Predsjednika i dva člana Upravnog odbora predlaže Ministarstvo, a preostala dva člana Upravnog odbora predlaže Skupština.

Prilikom predlaganja članova Upravnog odbora vodi se računa o zastupljenosti svih zainteresovanih strana. Predsjednik i članovi Upravnog odbora za svoj rad odgovaraju Osnivaču.

Direktor Instituta, pored ostalog, rukovodi radom Instituta i odgovara za zakonitost rada i poslovanja, predstavlja i zastupa Institut, izvršava odluke Skupštine i Upravnog odbora, priprema i dostavlja Upravnom odboru: Program rada kao i njegove izmjene i dopune, Godišnji plan donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata i Finansijski plan, Izvještaj o realizaciji Programa rada, Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i Finansijski izvještaj za prethodnu godinu. Direktor obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom.

2.7 Stručna tijela Instituta

Institut obrazuje tehničke komitete, srodna tijela i stručne savjete na dobrovoljnoj osnovi. Tehnički komiteti i srodna tijela obrazuju se radi donošenja standarda i srodnih dokumenata, u skladu sa pravilima Instituta.

Tehnički komiteti i srodna tijela su stručna tijela Instituta. Stručna tijela Instituta imaju jedinstvene referentne oznake, naziv i utvrđeno područje rada. U stručnim tijelima Instituta odvija se rad na izradi novih i preispitivanju postojećih crnogorskih standarda i srodnih dokumenata.

Institut organizuje poslove standardizacije u okviru svojih stručnih tijela koja prate rad i učestvuju u radu stručnih tijela međunarodnih i/ili evropskih organizacija za standardizaciju.

Prepoznajući prioritetne oblasti za standardizaciju, koje su od interesa za Crnu Goru, a na osnovu interesovanja zainteresovanih strana, Institut je do sada formirao ukupno 17 tehničkih komiteta od kojih je 16 aktivnih. Tehnički komiteti imaju članove, sa visokom stručnom spremom iz različitih oblasti, koji su predstavnici različitih zainteresovanih strana (organi državne uprave, privredne, vanprivredne, naučno-istraživačke i strukovne organizacije i druge zainteresovane strane).

Aktivni tehnički komiteti:

- ISME/TK 001: Nafta i naftni derivati
- ISME/TK 002: Eurokodovi
- ISME/TK 003: Prehrambeni proizvodi
- ISME/TK E 004: Sistemi upravljanja energijom i energetska efikasnost
- ISME/TK 005: Upravljanje ljudskim resursima
- ISME/TK E 006: Elektroenergetika
- ISME/TK 007: Društvena odgovornost
- ISME/TK 008: Oprema pod pritiskom
- ISME/TK 009: Građevinski proizvodi

ISME/TK 010: Životna sredina i sistemi upravljanja zaštitom životne sredine
ISME/TK 011: Turizam i srodne usluge
ISME/TK 012: Sredstva i uređaji za skladištenje i transport
ISME/TK E 013: Informacione tehnologije
ISME/TK 014: Tehnologija zaštite zdravlja
ISME/TK 015: Drvo i proizvodi od drveta
ISME/TK 016: Kodifikacija jezika

Proces donošenja MEST standarda i srodnih dokumenata odvija se i preko Stručnog savjeta za standarde koji pokriva oblasti standardizacije koje nijesu u nadležnosti tehničkih komiteta.

Za razliku od nacionalnih tehničkih komiteta Stručni savjet za standarde ne učestvuje aktivno u procesu izrade međunarodnih i evropskih standarda.

Rad u stručnim tijelima Instituta je dobrovoljan i zasniva se na opštim načelima standardizacije koja su utvrđena Zakonom o standardizaciji i pravilima Instituta.

2.8 Finansiranje Instituta

Sredstva za rad Instituta obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore.

Prihodi koji se ostvare naplatom članarina u Institutu, prodajom crnogorskih standarda, srodnih dokumenata i drugih publikacija, pružanjem usluga od strane Instituta i drugi prihodi ostvareni u skladu sa zakonom su prihodi budžeta Crne Gore.

Sredstva iz budžeta Crne Gore obezbjeđuju se za sprovođenje aktivnosti utvrđenih Programom rada i Godišnjim planom, plaćanje članarine međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i sprovođenje međunarodne saradnje u ime Crne Gore u oblasti standardizacije.

Finansijski plan za 2024. godinu je obuhvatio procjenu finansijskih potreba za svaku od navedenih aktivnosti i plan obezbjeđenja sredstava za njihovu realizaciju.

2.9 Misija, vizija i ciljevi Instituta

2.9.1 Misija

Institut za standardizaciju Crne Gore, kao nezavisno nacionalno tijelo za obavljanje poslova standardizacije, zastupajući interese svih zainteresovanih strana u oblasti standardizacije, uspostavlja, održava i razvija sistem standardizacije u Crnoj Gori, poštujući zahtjeve i preporuke međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju.

Promovisanjem uloge i značaja standardizacije na nacionalnom, evropskom i međunarodnom nivou i distribucijom standarda za potrebe privrede i društva, od strane Instituta za standardizaciju Crne Gore, doprinosi se:

- 1) unapređenju zaštite života, zdravlja i bezbjednosti ljudi, životinja i biljaka i zaštiti životne sredine,
- 2) poboljšanju kvaliteta proizvoda, procesa i usluga, utvrđivanju njihove namjene, unificiranju/tipizaciji, kompatibilnosti i zamjenljivosti,
- 3) razvoju i unapređenju proizvodnje i prometa proizvoda, izvođenju radova, odnosno vršenja usluga kroz razvoj međunarodno usklađenih standarda i srodnih dokumenata radi racionalnog korišćenja rada, materijala i energije,

- 4) unapređenju međunarodne trgovine, sprječavanjem ili otklanjanjem nepotrebnih tehničkih prepreka u trgovini.

Institut za standardizaciju Crne Gore svojim aktivnostima podstiče saradnju svih zainteresovanih strana i vodeći se principom konsenzusa doprinosi pripremi i donošenju standarda i srodnih dokumenata na nacionalnom, evropskom i međunarodnom nivou, pri čemu u svom radu primjenjuje načela dobrovoljne standardizacije i ostala načela propisana Kodeksom dobre prakse za izradu, donošenje i primjenu standarda iz Sporazuma o tehničkim preprekama trgovini Svjetske trgovinske organizacije.

2.9.2 Vizija

Institut za standardizaciju Crne Gore ima viziju da kao član međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju, zastupa interese Crne Gore u oblasti standardizacije na kompetentan način, sa visokim nivoom profesionalizma i posvećenosti svojih zaposlenih, a da u domaćim okvirima doprinosi kvalitetnijoj primjeni standarda i obezbjedi njihovu dostupnost na tržištu pod pristupačnim uslovima.

Imajući u vidu predhodno navedeno Institut za standardizaciju Crne Gore stvara uslove da:

- 1) zainteresovane strane uzmu učešće u procesu donošenja standarda na nacionalnom, evropskom i međunarodnom nivou,
- 2) standardi i informacije o standardima budu dostupni crnogorskoj ekonomiji i društvu,
- 3) kroz obuke, radionice, sistem obrazovanja i medije, promoviše značaj standardizacije i koristi od primjene standarda,
- 4) se razvije primjena standarda u svim oblastima društvenog života,
- 5) dostigne potrebni nivo članstva i aktivno učestvuje u radu međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju.

2.9.3 Ciljevi Instituta

Institut za standardizaciju Crne Gore sprovodi sljedeće aktivnosti kako bi ostvario ciljeve koji se odnose na:

- 1) Unapređenje ukupnih poslovnih procese u Institutu,
- 2) Poboljšanje ugleda i prepoznatljivost Instituta,
- 3) Povećanje prihoda kroz prodaju standarda, usluga i organizaciju seminara,
- 4) Fokus na potrebe ekonomije, društva, bezbjednosti građana i zaštite životne sredine,
- 5) Promovisanje značaja standardizacije i koristi od primjene standarda,
- 6) Povećanje učešća zainteresovanih strana u radu na donošenju crnogorskih standarda,
- 7) Ostvarivanje potrebnog nivoa članstva i aktivno učestvovanje u radu međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju, u cilju zaštite nacionalnih interesa,
- 8) Saradnju sa državom (donošenjem standarda dati osnovu za izradu propisa),
- 9) Pružanje podrške procesu evropskih i međunarodnih integracija Crne Gore,
- 10) Davanje doprinosa podizanju nivoa konkurentnosti crnogorske privrede.

Uzimajući u obzir činjenicu da se u Crnoj Gori još uvijek u dovoljnoj mjeri ne iskazuje potreba za primjenom standarda kako kod privrednih subjekata tako i kod državnih institucija, Institut će posebnu pažnju pokloniti organizovanju edukativnih događaja i izradi informativnih materijala. Cilj je da se ekonomski operatori upoznaju sa novim izazovima i zahtjevima ponuđenim u MEST standardima i srodnim dokumentima koji su identični sa

evropskim i međunarodnim standardima, kako bi se dostigao odgovarajući nivo bezbjednosti i unaprijedio kvalitet domaćih proizvoda i usluga, što bi se ujedno odrazilo i na povećanje plasmana i njihove konkurentnosti na inostranim tržištima.

3 AKTIVNOSTI INSTITUTA

Institut će kroz svoje poslovne procese i radne aktivnosti, obezbijediti potrebne informacije, dokumentaciju, predloge Programa rada, Godišnjeg plana, Finansijskog plana, kako bi Skupština Instituta i Upravni odbor na vrijeme i u skladu sa propisima donosili neophodne odluke.

Institut će nastojati da postojeću međusobnu saradnju organa Instituta, koja je na zavidnom nivou, još više unaprijedi. To doprinosi zajedničkim i koordiniranim naporima za bolje ostvarenje ciljeva.

3.1 Donošenje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata

Institutova organizaciona cjelina Sektor za standarde obavlja aktivnosti koje se odnose na pripremu, izradu i donošenje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata. Te aktivnosti uključuju planiranje i izradu godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, preispitivanje postojećih standarda, njihovu izmjenu i dopunu, izradu radnih materijala, predloga radnih nacrti, nacrti i konačnih nacrti standarda i srodnih dokumenata kao i organizovanje i sprovođenje javnih rasprava.

3.1.1 Izrada Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata

U procesu izrade Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata Institut saraduje sa privrednim subjektima, organima i organizacijama državne uprave, inspekcijским organima, poslovnim i strukovnim udruženjima, privrednim komorama, visokoškolskim i naučno-istraživačkim institucijama i drugim pravnim licima.

Institut je, u skladu sa Zakonom o standardizaciji, dužan da najmanje jedanput godišnje utvrdi Godišnji plan donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata koji sadrži informacije o standardima i srodnim dokumentima koje Institut planira da donese ili mijenja, koje je donio ili izmijenio na osnovu prethodnog plana donošenja crnogorskih standarda i na kojima trenutno radi, a **koji nijesu nastali identičnim ili ekvivalentnim preuzimanjem međunarodnih ili evropskih standarda.**

Ukoliko se u okviru Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata razvijaju izvorni MEST standardi ili srodni dokumenti, u skladu sa članom 3 stav 4 Uredbe EU 1025/2012, Institut mora službeno obavijestiti kako evropske organizacije za standardizaciju CEN i CENELEC i njihove članove tako i Evropsku komisiju. Prema odredbama uputstva CEN-CENELEC Guide 22 ispunjavanje ovih obaveza je jedan od uslova za punopravno članstvo nacionalnih tijela za standarde u CEN-u i CENELEC-u.

Godišnji plan koji sadrži informacije o razvoju standarda i srodnih dokumenata donosi se kao poseban dokument i objavljuje se na ISME internet stranici.

Institut za standardizaciju Crne Gore će u toku 2024. godine donijeti minimum 2200 crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, poštujući zahtjeve i preporuke međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju.

Pri izradi Godišnjeg plana za 2024. godinu posebno se obraća pažnja na:

- politiku, opšte i posebne ciljeve koje usmjeravaju rad Instituta za naredni period;
- obaveze koje proističu iz evropskih i međunarodnih integracionih procesa Crne Gore, a tiču se oblasti standardizacije;
- obaveze koje proističu iz članstva u evropskim (CEN/CENELEC/ETSI) i međunarodnim organizacijama za standardizaciju (ISO/IEC);
- zahtjeve i potrebe članova tehničkih komiteta i drugih potencijalnih zainteresovanih strana za donošenje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata;
- postojeće međunarodne/evropske standarde i srodne dokumente;
- planove rada korespondentnih stručnih tijela međunarodnih/evropskih organizacija za standardizaciju čiji se rad prati;
- potrebe za preispitivanjem crnogorskih standarda i srodnih dokumenata iz područja rada tehničkog komiteta, ukoliko ih ima;
- procjenu vremena i resursa za obavljanje aktivnosti na razvoju i preispitivanju crnogorskih standarda i srodnih dokumenata i
- druge uticajne faktore koji utiču na realizaciju Plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata.

Radi obezbjeđenja ulaznih elemenata za izradu Godišnjeg plana Institut se, u junu mjesecu 2023. godine, preko zvaničnog sajta obratio javnosti, a pisanim putem su kontaktirana ministarstva Vlade Crne Gore da dostave spisak standarda koji su potrebni za sprovođenje tehničkih i drugih propisa u oblastima za koje su nadležna određena ministarstva.

Ministarstvo odbrane, Uprava za statistiku i Državna revizorska institucija su obavijestili Institut da za njihovo poslovanje ne postoji potreba za usvajanjem novih standarda.

Crnogorski elektrodistributivni sistem - CEDIS (Sektor za regulatorne poslove i odnose sa korisnicima), Zavod za metrologiju i CGES su iskazali potrebu za određenim standardima i oni koje prethodno nijesu donešeni uključeni su u Godišnji plan za 2024. godinu.

Tokom 2024. godine preuzimaće se evropski standardi koje su donijele evropske organizacije za standardizaciju – CEN, CENELEC i ETSI, standardi koje su nastali zajedničkim radom međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju i međunarodni standardi koje su donijele međunarodne organizacije za standardizaciju – ISO, IEC.

Pri preuzimanju evropskih standarda tokom 2024. godine posebna pažnja će se posvetiti usvajanju harmonizovanih evropskih standarda tj. standarda koji su citirani u Službenim listovima EK.

Godišnji plan za 2024. godinu obuhvata 16 pojedinačnih planova donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata koje su pripremili tehnički komiteta Instituta zaključno sa junom 2023. godine. Pored evropskih i međunarodnih standarda čiji će se razvoj pratiti od

strane Institutovih tehničkih komiteta, Godišnjim planom su obuhvaćeni i evropski standardi koji su u prethodnom periodu publikovani. Standardi koji su prethodno publikovani, a koji nijesu predmet rada Institutovih tehničkih komiteta, donijeće se preko Stručnog savjeta za standarde.

Godišnji plan za 2024. godinu obuhvata ukupno 2228 standarda i srodnih dokumenata koji se nalaze u različitim fazama razvoja. Institut će učestvovati u izradi evropskih i međunarodnih standarda koji još nijesu publikovani na evropskom i međunarodnom nivou, u skladu sa obavezama koje nameće status članstva u stručnim tijelima ISOa i CENa i CENELECa.

Standardi će se preuzimati metodom preštampavanja ili proglašavanja na engleskom jeziku.

Ukoliko neka zainteresovana strana tokom 2024. godine iskaže potrebu za prevodom određenog standarda potrebno je da obezbijedi kvalitetan stručni prevod evropskog/međunarodnog/ nacionalnog standarda druge zemlje, koji će poslužiti kao osnova za donošenje crnogorskog standarda ili da obezbijedi finansijska sredstva koja će pokriti nabavku prevoda po tržišnim uslovima.

U skladu sa raspoloživim kadrovskim resursima Institut će obezbijediti prevode standarda koji će se utvrđivati na sjednicama tehničkih komiteta.

3.1.2 Preispitivanje i održavanje baze crnogorskih standarda i srodnih dokumenata

Radi utvrđivanja mogućnosti dalje primjene crnogorskih standarda, koji su identični sa međunarodnim i evropskim standardima, na bazi usklađenosti njegovog sadržaja sa razvojem nauke, tehnike, tehnologije i kulture, a u vezi s tim i potreba za preduzimanjem određenih aktivnosti, Institut će preko svojih stručnih tijela u kontinuitetu sprovoditi postupak preispitivanja crnogorskih standarda kako bi se obezbijedila relevantnost i aktuelnost u odnosu na evropsku i međunarodnu standardizaciju.

Nakon rezultata preispitivanja mogu se donijeti sljedeći zaključci:

- standard je primjenljiv u postojećem obliku, ili
- standard treba revidirati (unijeti određene izmjene ili dopune), ili
- standard treba staviti van snage.

Tokom 2024. godine u kontinuitetu će se ažurirati Institutova baza podataka.

3.1.3 Organizovanje i sprovođenje javnih rasprava u 2024. godini

U cilju realizacije Institutovog Godišnjeg plana za 2024. godinu, Institutova stručna tijela će u kontinuitetu pripremati i predlagati nacрте crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za javne rasprave.

Potrebno je napomenuti da će Institut tokom 2024. godine organizovati sinhronizovane javne rasprave sa evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju.

3.2 Prodaja standarda i srodnih dokumenata i pružanje usluga

Institut prodaje crnogorske – MEST standarde i srodne dokumente, a na osnovu Sporazuma o saradnji prodaje i standarde međunarodnih organizacija i drugih nacionalnih tijela za standardizaciju, vodeći računa o autorskim pravima i intelektualnoj svojini.

Institut ima obavezu da kvartalno izvještava međunarodne organizacije o prodaji njihovih standarda i da im uplaćuje određeni iznos naknade za autorska prava za sve prodane standarde u prethodnom kvartalu, u skladu sa potpisanim sporazumima.

Potrebno je da u praksi zaživi svijest i u privrednim društvima i u administraciji (državnoj i lokalnoj) da je nabavka standarda validna jedino preko nacionalnih tijela za standardizaciju ili direktno od izvornog izdavača (međunarodna tijela za standardizaciju).

Uzimajući u obzir činjenicu da Institut tokom 2021. godine uveo uslugu „online“ čitanja standarda tokom 2024. godine će sa organizacijama, poslovnim i strukovnim udruženjima, univerzitetima i obrazovnim ustanovama razmatrati mogućnost sklapanja sporazuma o saradnji, na osnovu kojih bi se unaprijedili prihodi Instituta od prodaje standarda i srodnih dokumenata i pružanja drugih usluga.

Odjeljenje za informaciono-dokumentacione poslove Instituta obuhvata informacioni centar (Kontaktnu tačku za notifikaciju i pružanje informacija u vezi sa crnogorskim standardima, u skladu sa zahtjevima Uredbe - EU 1025/2012 i Direktive - EU 2015/1535, zahtjevima Sporazuma STO o tehničkim preprekama trgovini i zahtjevima sporazuma – CEFTA), standardoteku, prodaju i informacije.

Informacioni centar besplatno pruža informacije u vezi sa djelatnošću, publikacijama i uslugama Instituta. U okviru centra daju se informacije o crnogorskim, evropskim i međunarodnim standardima, nacionalnim standardima pojedinih zemalja sa čijim nacionalnim tijelima za standardizaciju Institut ima Sporazum o poslovno-tehničkoj saradnji, tehničkom zakonodavstvu EU, tj. direktivama/regulativama, MEST standardima i srodnim dokumentima koji su u vezi sa njima itd...

Kada se od Informacionog centra zahtijeva veći broj informacija u vezi sa određenom tematikom, kao i pretraživanje i dostavljanje podataka iz raznih izvora (kataloga, baza podataka itd.), što podrazumijeva višesatno ili višednevno angažovanje zaposlenih Instituta, takve i slične usluge se naplaćuju u skladu sa Cjenovnikom ostalih usluga Instituta za standardizaciju Crne Gore.

3.3 Edukativni sadržaji i aktivnosti

U okviru Odjeljenja za razvoj, edukaciju i kvalitet sprovodi se analiza postojećeg stanja kompetentnosti i obučenosti zaposlenih Instituta, kao i planiranje i praćenje obuka zaposlenih u Institutu. Utvrđivanje potrebe za obukom zasniva se na osnovu plana obuke zaposlenih, poslovnih ciljeva, rezultata predhodno sprovedenih obuka, kompetencije novozaposlenih, zahtjeva za potrebna znanja pri rukovanju sa novom opremom i novim procesima rada, zahtjeva za obukama iniciranih od strane zaposlenih, zakonskih zahtjeva itd. Tokom 2024.

godine zaposleni će se obučavati u skladu sa Planom obuka za 2024. godinu, koji će se revidirati po potrebi.

Posebna pažnja će se posvetiti edukaciji zaposlenih koji bi se bavili promocijom i tumačenjima zahtjeva pojedinih standarda, kao i edukacijom u oblasti internih i eksternih provjera za sisteme menadžmenta kvalitetom, zaštitom na radu, zaštitom životne sredine, informacionom bezbjednošću i sl. , a ta znanja bi se obezbjeđivala kroz organizaciju radionica i seminara.

Planom obuka za 2024. godinu, pored edukacije zaposlenih predviđena je edukacija eksternih zainteresovanih strana. Plan edukacije eksternih zainteresovanih strana obuhvatio je predloge zainteresovanih strana koji su Institutu dostavljeni tokom pripreme Programa rada i Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata.

U toku 2024. godine takođe je planiran niz aktivnosti koje se odnose na organizovanje seminara, vebinara, okruglih stolova i tribina informativnog karaktera iz različitih oblasti. Ove aktivnosti će se realizovati kroz IPA 2020 projekat.

3.4 Marketing i izdavačka djelatnost

Institut će tokom 2024. godine, u zavisnosti od raspoloživih finansijskih resursa, nastaviti sa aktivnostima promocije značaja standarda iz različitih oblasti, kroz razne kanale komunikacije, ali i kroz pripremu i štampanje publikacija, informatora i kataloga koji će sadržati važne informacije o načinu i značaju korišćenja standarda i njihove primjene, u skladu sa Marketing planom za 2024. godinu, koji će se po potrebi revidirati.

3.5 Planiranje i izvještavanje

Institut je u obavezi da na godišnjem nivou predlaže i realizuje Program rada, Godišnji plan donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, kao i Finansijski plan.

Organi upravljanja donose Planove u skladu sa opredijeljenim sredstvima od strane Osnivača.

Evropske organizacije CEN i CENELEC, u skladu sa članovima 5 i 6 Uredbe EU o standardizaciji 1025/2012, zahtijevaju od svojih članova da pogodnim aktivnostima ohrabruju i potpomažu pravilnu zastupljenost svih bitnih zainteresovanih strana u procesu donošenja standarda, uključujući organizacije potrošača, aktivista za zaštitu životne sredine i drugih društvenih organizacija, kao i pristup mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) standardima i procesu standardizacije.

Pored toga, Institut u saradnji sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država razmjenjuje iskustva, odnosno informacije o najboljoj praksi za povećanje učešća MMSP u poslovima standardizacije, kao i za olakšavanje i povećavanje primjene standarda u praksi od strane MMSP.

U skladu sa članom 6 stav 3 i članom 24 EU Regulative 1025/2012, od članova CEN-a i CENELEC-a traži se da godišnje izvještaje o pomenutim aktivnostima upućuju Menadžment-centru CEN/CENELEC-a (Brisel) gdje se objedinjavaju i dostavljaju Evropskoj komisiji.

Institut će tokom 2024. godine uredno pripremati informacije o preduzetim akcijama u odnosu na mikro, mala i srednja preduzeća, i iste će objaviti na Web stranici Instituta.

Ispunjavanje navedenih obaveza jedan je od uslova za punopravno članstvo Instituta u CEN-u i CENELEC-u, u skladu s kriterijumima „Transparentnost” i „Otvorenost i razvojna dimenzija” koji su definisani u CEN-CENELEC Guide 22.

Institut će, u skladu sa propisima, izvještavati Osnivača i organe upravljanja, kao i sve zainteresovane strane o rezultatima iz prethodne godine kroz donošenje i objavljivanje Izvještaja o realizaciji Programa rada, Godišnjeg plana i Finansijskog plana.

3.6 Međunarodna saradnja u oblasti standardizacije

Međunarodna saradnja u oblasti standardizacije odvija se u okviru Odjeljenja za međunarodnu saradnju i Sektora za standarde.

Institut će tokom 2024. godine, u skladu sa Zakonom o standardizaciji, nastaviti sa izvršavanjem obaveza koje proizilaze iz statusa članstva u evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju,

Tokom 2024. godine Institut će, slijedeći svoja ovlašćenja, izvršavati međunarodne obaveze koje se tiču članstva u:

- Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju – ISO (glasanje o nacrtima međunarodnih standarda i srodnim dokumentima i organizovanje učešća nacionalnih delegata i eksperata u ISO radnim tijelima, intezivna komunikacija sa Centralnim sekretarijatom ISO-a u Ženevi i sekretarijatima tehničkih komiteta i potkomiteta koji se nalaze u pojedinim zemljama članicama ISO-a, praćenje izmjena dokumenata i rezolucija Savjeta ISO-a i Odbora za upravljanje tehničkim poslovima i implementiranje istih u nacionalna pravila standardizacije, pripreme za učešće u radu Generalne skupštine ISO-a, kao i komiteta DEVCO i CASCO čiji rad ISME prati od 2007. godine, izvještavanje ISOa o prodatim ISO standardima itd.);
- Međunarodnoj elektrotehničkoj komisiji - IEC (kontinuirana komunikacija sa Centralnim biroom IEC-a u Ženevi, praćenje aktivnosti Savjeta IEC-a i sprovođenje aktivnosti u skladu sa odlukama vezano za obaveze ISME-a u ulozi Nacionalnog komiteta za oblast elektrotehnike, praćenje rada Odbora za menadžment standardizacijom i Odbora za menadžment sertifikacijom, pripreme za učešće u radu Generalnog zasedanja IEC-a, foruma Sekretara i Predsjednika nacionalnih tijela, podnošenje izvještaja o broju prodatih izvornih IEC standarda itd.);
- Evropskom komitetu za standardizaciju - CEN (aktivnosti u pravcu ispunjenja i održavanja zahtjeva za punopravno članstvo u CEN-u, ažurno i kontinuirano preuzimanje evropskih standarda i srodnih dokumenata na nacionalnom nivou (redovno informisanje CEN/CENELEC Menadžment centra o preuzetim evropskim standardima i srodnim dokumentima na nacionalnom nivou), praćenje izmjena statutarnih i drugih dokumenata i prilagođavanje ISME dokumenata, pripreme za učešće delegacije na zasedanju Generalne skupštine CEN-a i za učešće predstavnika Instituta na zasjedanjima radnih tijela CEN-a itd.),

- Evropskom komitetu za elektrotehničku standardizaciju - CENELEC (ažurno i kontinuirano preuzimanje evropskih standarda i srodnih dokumenata na nacionalnom nivou, redovno informisanje CEN/CENELEC Menadžment centra o preuzetim evropskim standardima i srodnim dokumentima na nacionalnom nivou), praćenje izmjena statutarnih i drugih dokumenata i u skladu sa tim prilagođavanje ISME dokumenata, pripreme za učešće delegacije na zasjedanju Generalne skupštine CENELEC-a i za učešće predstavnika Instituta na zasjedanjima radnih tijela CENELEC-a itd.)
- Evropskom institutu za telekomunikacione standarde (ETSI) izvršavanje redovnih obaveza nacionalne organizacije za standarde (NSO) u ETSI, definisanih Memorandumom o razumijevanju koji su potpisali Institut za standardizaciju Crne Gore i ETSI a koji između ostalog podrazumijeva poštovanje načela mirovanja, po potrebi organizovanje javnih rasprava vezano za nove ETSI standarde, utvrđivanje nacionalnog stava za glasanje i/ili dostavljanje primjedbi na ETSI standarde prema utvrđenoj proceduri i preuzimanje harmonizovanih standarda koje je objavio ETSI, podnošenje ISME izvještaja o broju prodatih standarda čiji je izdavač ETSI itd).

Pored navedenog, Institut će tokom 2024. godine nastaviti saradnju sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih zemalja: Institutom za standardizaciju Srbije (ISS), Institutom za standardizaciju Bosne i Hercegovine (BAS), Institutom za standardizaciju Republike Sjeverne Makedonije (ISRSM), Generalnim direktoratom za standardizaciju Republike Albanije (DPS), Institutom za standardizaciju Slovenije (SIST), Hrvatskim zavodom za norme (HZN), Turskim institutom za standarde (TSE), Upravom za standardizaciju NR Kine (SAC) i Institutom za standardizaciju Bugarske (BDS), kao i sa ostalim organizacijama sa kojima ima potpisan sporazum o saradnji.

Važan segment saradnje sa nacionalnim institucijama za standardizaciju drugih država predstavljaju ugovorni odnosi koje Institut ima sa institutima iz Njemačke (DIN), Velike Britanije (BSI) kao i sa američkim društvom za ispitivanje i materijale (ASTM International).

U okviru svojih redovnih aktivnosti, u 2024. godini Institut će dati podršku u dijelu učešća crnogorskih eksperata u predlaganju, izradi, utvrđivanju, preispitivanju i održavanju međunarodnih standarda i srodnih dokumenata, kao i na zasjedanjima stručnih radnih tijela ISOa, kao i u evropskim organizacijama za standardizaciju CEN i CENELEC.

Institut će održavati status punopravnog člana u ISOu i aktivno će učestvovati na zasjedanjima upravljačkih i drugih tijela u skladu sa obavezama punopravnog člana.

Predstavnici Instituta će, zavisno od finansijskih sredstava koja budu na raspolaganju, prisustvovati godišnjim zasjedanjima međunarodnih i evropskih tijela za standardizaciju i uzimati učešća u njihovom radu u skladu sa obavezama koje proizilaze iz nivoa članstva u istim.

3.7 Saradnja sa javnom upravom

U dijelu obaveza prema organima državne uprave, ministarstvima i drugim institucijama u Crnoj Gori, Institut će, kao i do sad, dati doprinos u oblastima koje su vezane za donošenje i izmjenu tehničkih propisa, promociju standarda i politike kvaliteta.

U 2024. godini Institut će u okviru djelatnosti definisanih Zakonom o standardizaciji intezivno saradivati sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma, kao i sa ostalim ministarstvima vezano za:

- pripremu informacija, potrebnih izvještaja i drugih materijala za sastanke radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na Pregovaračko poglavlje 1 – Sloboda kretanja robe (Institut u radnoj grupi ima predstavnika).

Pripremaće se i drugi izvještaji u cilju praćenja realizacije Strategije razvoja malih i srednjih preduzeća kao i drugih strategija u okviru kojih je Institut nosilac poslova promocije standarda i standardizacije.

3.8 Obezbjeđenje prostornih kapaciteta

Institut je smješten na adresi Jovana Tomaševića broj 6, u Podgorici, u poslovnoj zgradi Crvenog krsta Crne Gore, koji prostor Institut iznajmljuje po osnovu Ugovora o zakupu.

Neophodno je obezbijediti trajno rješenje problema poslovnog prostora Instituta za standardizaciju Crne Gore zajedno sa drugim institucijama infrastrukture kvaliteta. U tom smislu Institut će nastaviti slanje inicijativa Osnivaču kako bi se na trajan i kvalitetan način riješilo ovo pitanje.

3.9 Razvoj informacionog sistema Instituta

Institut u ovom momentu ima zadovoljavajući nivo razvijenosti informacionog sistema i informatičke infrastrukture, vezano za poslove standardizacije, koji će se u kontinuitetu nadograđivati tokom 2024. godine.

Tokom 2021. godine uspostavljen je softver koji omogućava integraciju sa evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju i praćenje rada njihovih stručnih tijela. Plan Instituta je da tokom 2024. godine u kontinuitetu nadograđuje implementirani softver i prilagodi ga zahtjevima za punopravno članstvo u CEN i CENELEC.

Takođe, u svojstvu podrške poslovnim procesima nastaviće se sa nadograđivanjem i poboljšanjem poslovnog softvera ili tzv. ERP koji će sadržati sljedeće komponente:

- Računovodstveno-finansijske evidencije, u skladu sa propisima o računovodstvu;
- Kadrovsku evidenciju integrisanu sa organizacionom strukturom definisanom aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i sa modulom za obračun plata koji je integrisan sa računovodstveno-finansijskim modulom;
- Elektronsku evidenciju imovine Instituta, odnosno osnovnih sredstava i
- Elektronski dokument menadžment sistem (eDMS) ili elektronska arhiva.

Prethodno će biti uslovljeno i novom pozicijom Instituta kao potrošačke jedinice Budžeta, pa u tom kontekstu i obaveza i mogućnosti samostalnog vođenja potrebnih evidencija.

U skladu sa preporukom CEN/CENELEC ocjenjivača navedenih u izvještaju o ispunjavanju uslova za punopravno članstvo Crne Gore u CEN/CENELEC-u, potrebno je nadograditi postojeći informacijski sistem u pravcu komfornijeg rada TK i veće dostupnosti nacrti MEST standarda zainteresovanim stranama.

Zbog ograničenih resursa Institut nije u mogućnosti da obezbijedi prevođenje standarda u onoj mjeri kako to zahtijevaju zainteresovane strane. Većina crnogorskih standarda i srodnih dokumenata objavljena je na engleskom jeziku što predstavlja prepreku pri implementaciji standarda.

Kako bi se unaprijedila primjena standarda u praksi, posebno od strane mikro, malih i srednjih preduzeća, neophodno je obezbijediti **softver za prevođenje** (u poslovnim primjenama to je najčešće Trados) koji bi olakšao proces prevođenja standarda.

Uspješnom implementacijom prethodno navedenih komponenti softvera i njihovom integracijom Institut bi podigao način funkcionisanja na znatno veći nivo, a to bi doprinijelo kvalitetnijem radu, ispunjavanju uslova za punopravno članstvo u evropskim tijelima za standardizaciju, ali i povećalo prihode Instituta kroz povećan broj usluga, servisa i prodaje.

3.10 Institucionalno, administrativno i kadrovsko jačanje Instituta

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju¹ Crna Gora se obavezala da će preduzeti neophodne mjere kako bi postepeno postigla usaglašenost s tehničkim propisima Zajednice i evropskom standardizacijom, metrologijom, akreditacijom i procedurama za ocjenu usaglašenosti.

Preuzimanje i primjena cjelokupnog zakonodavstva EU su najveći izazovi sa kojima su suočene države koje su kandidati za pristupanje EU. Neophodni su im administrativni resursi i kapaciteti za dostizanje tih izazova.

Tokom postupka provjere ispunjenosti uslova za sticanje punopravnog članstva Instituta u evropskim organizacijama za standardizaciju, ocjenjivači CEN/CENELEC-a su dali predlog za jačanjem kadrovskih i informatičkih kapaciteta Instituta.

Institut će tokom 2024. godine nastojati da poboljša kadrovsku strukturu, pogotovo u dijelu praćenja standardizacije u oblasti elektrotehnike i informacionih tehnologija i preuzimanja obaveza koje proističu iz punopravnog članstva u evropskim tijelima za standardizaciju, obzirom da se očekuje podizanje nivoa članstva u CEN/CENELEC-u na nivo punopravnog člana.

U Institutu će u zadnjem kvartalu 2023. godine nastaviti implementaciju IPA 2020 Projekta. Navedenim projektom i njegovom realizacijom kroz seminare i obuke očekuje se stručno osposobljavanje i edukacija zaposlenih Instituta, iz različitih oblasti neophodnih za rad i unapređenje procesa rada Instituta.

Institut će tokom 2024. godine nastaviti poslovanje u skladu sa ISO 9001:2015 i ISO/IEC 27001:2013. Navedeno će iziskivati neophodno dograđivanje, provjeru i održavanje tog sistema.

---

¹ Zakon o ratifikaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Republike Crne Gore, s druge strane ("Sl. list Crne Gore", br. 007/07 od 20.11.2007)

Institut planira da u 2024. godini učestvuje u programu za stručno osposobljavanje pripravnika i da na taj način obezbijedi kadar koji će podržati proces standardizacije u oblasti informatike i elektrotehnike.

3.11 Sticanje punopravnog članstva ISME-a u CEN i CENELEC

Institut nastavlja u kontinuitetu unapređenje poslovnih procesa, u skladu sa zahtjevima za sticanje punopravnog članstva u evropskim tijelima za standardizaciju.

Institut je tokom prve polovine 2022. godine prošao kroz proces ocjenjivanja od strane nadležnog tijela CEN/CENELEC-a sa ciljem provjere ispunjenosti uslova za punopravno članstvo u evropskim organizacijama za standardizaciju.

Izveštaj o ocjenjivanju Instituta, koji je proslijeđen organima upravljanja, Osnivaču i nadležnim ministarstvima, sadrži pregled neusaglašenosti sa zahtjevima evropskih organizacija za standardizaciju koje se, prije svega, odnose na Zakon o standardizaciji i druga pravna akta po kojima posluje Institut. Rokovi za usklađivanje tih dokumenata bili su definisani zaključno sa prvim kvartalom 2023. godine.

Ukoliko Institut postane punopravni član CEN CENELECa, imaće obavezu da, po dogovoru sa Osnivačem, obezbijedi sredstva za članarinu u 2024. godini. Institut će i u narednom periodu uložiti sve raspoložive kapacitete u ostvarivanju navedenog cilja.

Nakon sticanja statusa punopravnog člana Institutovi predstavnici tj. stalni delegati u tehničkim odborima (BT) evropskih organizacija za standardizaciju imaće obavezu da učestvuju na zasjedanjima tih tijela što će uvećati finansijske izdatke na godišnjem nivou.

U toku 2024. godine očekuje se povećanje broja učesnika, predstavnika malih i srednjih preduzeća, u radu stručnih radnih tijela evropskih i međunarodnih organizacija.

**Predsjednik
Skupštine Instituta za standardizaciju Crne Gore**

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU CRNE GORE

FINANSIJSKI PLAN

ZA 2024. GODINU

Predlog

Podgorica, _____ 202_. godine

Sadržaj:

1	PRAVNI OSNOV I POLAZNI PODACI	3
2	PLAN IZDATAKA	4
3	REKAPITULACIJA	10

1 PRAVNI OSNOV I POLAZNI PODACI

Finansijski plan za 2024. godinu, nastao je kao rezultat objedinjenih finansijskih potreba za realizaciju Programa rada i Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2024. godinu i suštinski čini cjelinu sa tim dokumentima. Program rada je definisao čime će se Institut za standardizaciju Crne Gore (u daljem tekstu: Institut) baviti u 2024. godini i koje su to prioritetne organizacione, razvojne potrebe i sl., a Finansijski plan je izraz objedinjenih finansijskih potreba za realizaciju tih aktivnosti.

Shodno članu 20 Zakona o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21 od 31.12.2021), sredstva za rad Instituta obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore.

Član 21 Zakona o standardizaciji bliže uređuje da se iznos sredstava za rad Instituta koji se obezbjeđuje iz budžeta Crne Gore određuje na osnovu Programa rada i Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata uzimajući u obzir predviđeni prihod od članarina, prodaje crnogorskih standarda, srodnih dokumenata i drugih publikacija, pružanja usluga, kao i predviđeni prihod iz drugih izvora.

Polaznu osnovu za planiranje sredstava potrebnih za 2024. godinu čine:

- realizacija Finansijskog plana za 2022. godinu;
- analiza troškova za prvu polovinu 2023. godine i
- procijenjeni rashodi za 2024. godinu tj. iznos sredstava potreban za njihovo pokriće.

Planiranje potrebnih sredstava ima za cilj da obezbijedi finansijsku stabilnost Instituta i uspješno obavljanje poslova predviđenih Programom rada i Godišnjim planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata.

Finansijski plan Instituta za standardizaciju Crne Gore za 2024. godinu donijela je Skupština Instituta, na ____ sjednici održanoj dana __.__.202_. godine, na predlog Upravnog odbora, uz prethodno pribavljenu saglasnost Osnivača, u skladu sa članom 13 stav 1 tačka 4 i stav 2 Zakona o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21).

2 PLAN IZDATAKA

Kako bi se mogle ostvariti aktivnosti predviđene Programom rada i Godišnjim planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata Predlogom Zakona o budžetu za 2024. godinu Institutu je opredijeljeno **648.306,00 €**.

Plan izdataka odnosi se na izdatke neophodne za funkcionisanje Instituta u skladu sa zakonskim obavezama i novom pozicijom Instituta u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju.

Procjena potrebnih sredstava za 2024. godinu je uvećana pod uticajem konstantnog rasta inflacije i obaveze usklađivanja koeficijenata za obračun zarada zaposlenih kao i dodatka za zaposlene sa magistarskim zvanjem, a u skladu sa Granskim kolektivnim ugovorom za oblast uprave i pravosuđa ("Sl. list CG", br. 18/23 od 15.02.2023).

1. Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	348.615,00 €
--	---------------------

U skladu sa Godišnjim planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2024. godinu na nacionalnom nivou se planira publikovati minimum 2200 MEST standarda i srodnih dokumenata.

Stručna tijela Instituta imaju obavezu da sinhronizovano prate standarde koji su u procesu razvoja i ti standardi će se preuzeti na nacionalni nivo tek nakon publikovanja na evropskom i međunarodnom nivou.

Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca projektovane su na osnovu usklađivanja koeficijenata za obračun zarade zaposlenih u ISME sa Granskim kolektivnim ugovorom za oblast uprave i pravosuđa ("Sl. list CG", br. 18/23 od 15.02.2023).

U Institutu je trenutno 19 stalno zaposlenih izvršilaca i direktor, što je znatno manje od broja predviđenog Pravilnikom¹. Po preporuci ocjenjivača za ispunjenje uslova za punopravno članstvo u CEN/CENELEC, planirano je da se u toku 2024. godine zaposle još najmanje dva izvršioca – elektro i IT profila. U skladu sa gore navedenim, za isplatu zarada sa porezima i doprinosima, neophodno je: **348.615,00 €**.

Tabela 1. U sljedećoj tabeli data je planirana struktura troškova za zarade u 2024. godini:

1. Neto zarade	259.167,24 €
2. Porez na zarade	15.501,48 €
3. Doprinosi na teret zaposlenog	50.382,60 €
4. Obaveze za doprinose i druge dažbine na teret poslodavca	21.548,64 €
5. Opštinski prerez	2.015,04 €
UKUPNO (1+2+3+4+5):	348.615,00 €

¹Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta

2.	<i>Ostala lična primanja i naknade</i>	68.340,00 €
-----------	---	--------------------

Ostala lična primanja i naknade obuhvataju isplate:

- članovima UO ISME **36.500,00 €**;
- članovima Skupštine ISME **5.120,00 €** i
- ostale isplate zaposlenima **26.720,00 €**.

Ostale isplate zaposlenima obuhvataju isplate za varijabile zaposlenima 8.600,00 € u bruto iznosu; poklone za 8.mart i poklone djeci zaposlenih za Novu godinu 1.740,00 €, kao i sredstva namjenjena za isplatu razlike zaposlenima po osnovu usklađivanja koeficijenata za obračun sa GKU a koja iznosi 16.380,00 € - bruto. Naime, usklađivanje koeficijenata tj. primjena usklađenih koeficijenata od dana stupanja na snagu Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa ("Sl. list CG", br. 18/23 od 15.02.2023). Na osnovu Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa, a u svrhu usvajanja pojedinačnog kolektivnog ugovora, Institut za standardizaciju Crne Gore se više puta obraćao Ministarstvu finansija za saglasnost na predlog usklađenih koeficijenata. Tokom oktobra mjeseca Institut je od Ministarstva finansija dobio odgovor da, sa aspekta budžeta, nema primjedbi na dostavljeni Zahtjev. Na osnovu prethodno navedenog izvjesno je da će u narednoj godini Institut biti u obavezi da isplati razliku u zaradama na osnovu koeficijenata iz GKU.

Tabela 2. Planirana struktura ostalih ličnih primanja i naknada u 2024. godini

R. br.	Naziv stavke	Iznos u €
1.	Isplate naknada članovima Upravnog odbora Instituta	36.500,00
2.	Isplate naknada članovima Skupštine Instituta	5.120,00
3.	Ostale isplate i isplata varijabila zaposlenima	26.720,00
	Ukupno:	68.340,00

3.	<i>Izdaci za materijal</i>	17.450,00 €
-----------	-----------------------------------	--------------------

<i>a.</i>	<i>Administrativni materijal</i>	<i>6.000,00 €</i>
-----------	----------------------------------	-------------------

<i>b.</i>	<i>Materijal za posebne namjene</i>	<i>850,00 €</i>
-----------	-------------------------------------	-----------------

<i>c.</i>	<i>Rashodi za energiju</i>	<i>5.500,00 €</i>
-----------	----------------------------	-------------------

<i>d.</i>	<i>Rashodi za gorivo</i>	<i>2.500,00 €</i>
-----------	--------------------------	-------------------

<i>e.</i>	<i>Ostali rashodi za materijal</i>	<i>2.600,00 €</i>
-----------	------------------------------------	-------------------

4. Rashodi za usluge	47.700,00 €
-----------------------------	--------------------

<i>a. Službena putovanja</i>	<i>15.000,00 €</i>
------------------------------	--------------------

Sredstva planirana na ovoj ekonomskoj klasifikaciji predviđena su za finansiranje:

- prisustva na godišnjim generalnim skupštinama međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju (ISO, IEC, CEN, CENELEC), kao i godišnjim sastancima ISO komiteta DEVCO i COPOLCO;
- učešća predstavnika tj. stalnih delegata Instituta na zasjedanjima radnih tijela – tehničkih odbora (BT) CEN-a i CENELEC-a (obaveze punopravnog člana).
- putovanja u okviru sklopljenih Ugovora o regionalnoj poslovno-tehničkoj saradnji. Institut za standardizaciju Crne Gore je na osnovu potpisanih sporazuma o poslovno - tehničkoj saradnji uspostavio saradnju u oblasti standardizacije sa nacionalnim tijelima za standardizaciju Srbije, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Hrvatske, Slovenije, Turske, Albanije, NR Kine i Bugarske.
- aktivno učešće i prisustvovanje stručnim savjetovanjima, konferencijama i seminarima u Crnoj Gori i van Crne Gore.

<i>b. Reprerentacija</i>	<i>6.000,00 €</i>
--------------------------	-------------------

Sredstva su predviđena za:

- plaćanje troškova reprezentacije prilikom poslovnih posjeta stranih eksperata u okviru sprovođenja međunarodnih programa pomoći kao i predstavnika tijela za standardizaciju iz okruženja sa kojima Institut ima potpisane sporazume o poslovno tehničkoj saradnji, za troškove bifea za službenike Instituta i troškove koji nastaju prilikom organizovanja promotivnih događaja.

<i>c. Troškovi komunikacije i troškovi poštarine</i>	<i>5.400,00 €</i>
--	-------------------

Sredstva planirana na ovoj ekonomskoj klasifikaciji predviđena su za plaćanje telefonskih troškova, naknada provajderu za korišćenje internet veza, plaćanje usluga pošte radi dostave dokumenata i sl.

<i>d. Bankarske usluge i negativne kursne razlike</i>	<i>1.800,00 €</i>
---	-------------------

Sredstva su predviđena za plaćanje usluga platnog prometa kod komercijalnih banaka i ostalih bankarskih usluga.

<i>e. Usluge prevoza</i>	<i>200,00 €</i>
--------------------------	-----------------

f.	<i>Advokatske, notarske i pravne usluge</i>	1.000,00 €
----	---	------------

g.	<i>Konsultantske usluge, projekti i studije</i>	10.000,00 €
----	---	-------------

Sredstva su predviđena za troškove drugog ocjenjivanja Instituta, (vezano za prijem u punopravno članstvo u evropskim organizacijama za standardizaciju) od strane ocjenjivača koje imenuje CEN/CENELEC.

h.	<i>Usluge stručnog usavršavanja</i>	1.500,00 €
----	-------------------------------------	------------

i.	<i>Ostale usluge</i>	6.800,00 €
----	----------------------	------------

Sredstva su predviđena za plaćanje: reklamnog materijala, plaćanje oglasa u sredstvima javnog informisanja, troškove neproizvodnih usluga (tehnička podrška prilikom održavanja seminara u Institutu; korišćenje zoom aplikacije, korišćenje domena, avio karte za predavače na seminarima koje organizuje Institut).

5.	<i>Tekuće održavanje</i>	8.000,00 €
-----------	---------------------------------	-------------------

Sredstva su predviđena za održavanje i registraciju službenog vozila; održavanje opreme; održavanje poslovno-informacionog sistema Instituta DOC4ME i ERP4ME; IT podrška i održavanje NSB soft sistema i sl.

6.	<i>Renta</i>	25.700,00 €
-----------	---------------------	--------------------

Sredstva su predviđena za plaćanje troškova zakupa poslovnog prostora, magacinskog, garažnog i parking prostora.

7.	<i>Ostali izdaci</i>	117.500,00 €
-----------	-----------------------------	---------------------

a.	<i>Isplate po osnovu Ugovora o djelu</i>	11.800,00 €
----	--	-------------

Sredstva su predviđena za pokriće izdataka po osnovu Ugovora o djelu za jedno angažovano lice kao i za predavače koji će biti angažovani prilikom održavanja seminara i okruglih stolova.

b.	<i>Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka</i>	3.100,00 €
----	--	------------

c.	<i>Izrada i održavanje softvera</i>	5.000,00 €
----	-------------------------------------	------------

U skladu sa preporukom ocjenjivača CEN/CENELEC-a (što je navedeno u Izvještaju sa ocjenjivanja) potrebno je nadograditi postojeći informacijski sistem. Naime, trenutno je moguće onlajn čitanje nacrt standarda jedino ako je izvorni dokument ISO (MEST ISO dokument). Nadogradnjom bi se omogućilo onlajn čitanje i za ostale nacрте crnogorskih standarda tj. nacрте čiji su izvorni dokumenti izdati od strane CEN, CENELEC i ETSI.

d.	<i>Osiguranje zaposlenih</i>	6.500,00 €
----	------------------------------	------------

Sredstva su predviđena za plaćanje premije osiguranja za zaposlene u slučaju nezgode na radu i dodatno zdravstveno osiguranje

e.	<i>Članarine</i>	82.500,00 €
----	------------------	-------------

Sredstva na ovoj stavci predviđena su za plaćanje godišnjih članarina evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju (CEN, CENELEC, ISO i IEC).

Institut za standardizaciju Crne Gore ima status:

- „Full member“, u Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju (ISO) (od jula 2021);*
- „Associate member“ u Međunarodnoj elektrotehničkoj komisiji (IEC);*
- “Affiliate member” u Evropskom komitetu za standardizaciju (CEN) i*
- “Affiliate member” u Evropskom komitetu za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC).*

Institut svake godine plaća članarine međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju: ISO, IEC, CEN, CENELEC. Iznos ovih članarina utvrđuje se za svaku poslovnu godinu, uzimajući u obzir veličinu zemlje, broj stanovnika, BDP (bruto društveni proizvod) i druge parametre.

f.	<i>Komunalne naknade</i>	2.000,00 €
----	--------------------------	------------

g.	<i>Takse</i>	100,00 €
----	--------------	----------

h.	<i>Ostalo</i>	6.500,00 €
----	---------------	------------

Sredstva potrebna za realizaciju informativno-edukativnih aktivnosti koje se odnose na promociju rodno odgovornih standarda, pripremu akta o procjeni rizika i plaćanje specifične zdravstvene zaštite.

8.	<i>Transferi institucijama, pojedincima, nevl. i javnom sektoru</i>	5.500,00 €
	- <i>transferi za jednokratnu socijalnu pomoć</i>	- 3.000,00 €
	- <i>ostalo</i>	- 2.500,00 €
<hr/>		
9.	<i>Kapitalni izdaci</i>	9.500,00 €
	- <i>Kompjuterska oprema</i>	- 3.000,00 €
	- <i>Kancelarijski namještaj</i>	- 5.000,00 €
	- <i>Telekomunikaciona oprema</i>	- 1.500,00 €

3 REKAPITULACIJA

Org.kod 40913 - Institut za standardizaciju			
Ukupni izdaci			648,306.00
Funk.klas.	Ekon.klas.	OPIS	Predlog Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu
	Program 15 030	Industrijski i regionalni razvoj	648,306.00
	Potprogram 15 030 002	Standardizacija i akreditacija	648,306.00
	Aktivnost 15 030 002 002	Razvoj i usvajanje standarda	648,306.00
	4	Izdaci	648,306.00
	41	Tekuci izdaci	633,305.00
	411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	348,615.00
0487	411-1	Neto zarade	259,167.24
0487	411-2	Porez na zarade	15,501.48
0487	411-3	Doprinosi na teret zaposlenog	50,382.60
0487	411-4	Doprinosi na teret poslodavca	21,548.64
0487	411-5	Opštinski prirez	2,015.04
	412	Ostala lična primanja	68,340.00
0487	412-7	Ostale naknade	68,340.00
	413	Rashodi za materijal	17,450.00
0487	413-1	Administrativni materijal	6,000.00
0487	413-3	Materijal za posebne namjene	850.00
0487	413-4	Rashodi za energiju	5,500.00
0487	413-5	Rashodi za gorivo	2,500.00
0487	413-9	Ostali rashodi za materijal	2,600.00
	414	Rashodi za usluge	47,700.00
0487	414-1	Službena putovanja	15,000.00
0487	414-2	Reprezentacija	6,000.00
0487	414-3	Komunikacione usluge	5,400.00
0487	414-4	Bankarske usluge i negativne kursne razlike	1,800.00
0487	414-5	Usluge prevoza	200.00
0487	414-6	Advokatske, notarske i pravne usluge	1,000.00
0487	414-7	Konsultantske usluge, projekti i studije	10,000.00
0487	414-8	Usluge stručnog usavršavanja	1,500.00
0487	414-9	Ostale usluge	6,800.00
	415	Rashodi za tekuće održavanje	8,000.00
0487	415-3	Tekuce održavanje opreme	8,000.00
	417	Renta	25,700.00
0487	417-1	Zakup objekata	25,700.00
	419	Ostali izdaci	117,500.00
0487	419-1	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu	11,800.00
0487	419-2	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka	3,100.00
0487	419-3	Izrada i održavanje softvera	5,000.00

0487	419-4	Osiguranje	6,500.00
0487	419-5	Kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama	82,500.00
0487	419-6	Komunalne naknade	2,000.00
0487	419-8	Takse	100.00
0487	419-9	Ostalo	6,500.00
	43	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	5,500.00
	431	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	5,500.00
0487	431-6	Transferi za jednokratne socijalne pomoći	3,000.00
0487	431-8	Ostali transferi pojedincima	2,500.00
	44	Kapitalni izdaci	9,500.00
	441	Kapitalni izdaci	9,500.00
0487	441-5	Izdaci za opremu	9,500.00
	46	Otplata dugova	1.00
	463	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	1.00
0487	463-0	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	1.00

**Predsjednik
Skupštine Instituta za standardizaciju Crne Gore**